N°. 10. **A°. 1843.**

VRIJDAG, den 3den FEBRUARIJ.

Nieuwe Surinaamsche Courant.

PARAMARIBO.

Gouvernements Secretarij.

PARAMARIBO, *den 1 Februarij 1843.*

Namens den Gouverneur Generaal, wordt bij deze bekend gemaakt, dat de *Zetting van het Brood* over deze loopende maand, is bepaald, als volgt:

Dat een BROOD van *acht* Centen, zal moeten wegen 8 Oncen.

En dat van *vier* Centen, 4 Oncen.

Wordende alzoo alle Broodbakkers gelast, zich daarna te gedragen.

De Gouvernements Secretaris,
G. S. DE VEER.

MENGELWERK.

Eigenaardige Fabrijk te Weenen.

"Kamers te huur op de eerste verdieping," las ik op een verhuurdordje, trad binnen, steeg den trap op, en klopte aan de eerste deur, welke ik ontmoette.

»Is dit de woning, die te huur staat?" vroeg ik eene meid, welke mij opendeed.

»Waas i nit," (ik weet het niet) antwoordde zij mij in de Weener tongval, en verlegen zag ik naar iemand om, die mij het verlangde berigt zou kunnen geven.

Uit een aangrenzend vertrek klonken lagchende kinder stemmen en vrolijk gezang; ik bedacht mij niet lang, maar klopte aan en opende de deur.

Een zonderling gezigt vertoonde zich voor mijn oog.

Aan lange tafels, rondom de zaal langs de wanden geplaatst, zaten of stonden jonge meisjes, naar het scheen tusschen de zes en tien jaren oud, zindelijk gekleed, vrolijk en met den blos der gezondheid op de wangen de kleine mondjes onophoudelijk snappende of zingende, terwijl de handjes werkten, dat het een lust was om te zien.

Eer ik echter ontdekken kon waarmede deze kinderen zich eigenlijk bezig hielden trad een oud man met een echt aartsvadersgezigt op mij toe, en vroeg, wat mijn verlangen was.

»Het is hier tegenover," onderrigtte hij mij, toen ik de reden mijner komst gezegd had; »eene regte nette woning: alleenlijk naar ik hoor, kan er moeijelijk gestookt worden. De bewoner zal denkelijk niet te huis zijn, want zoo even heb ik hem zien uitgaan."

Als een bescheiden man had ik dit nu ook moeten doen: maar het verheugend gezigt dezer vrolijke kinderen had voor mij iets zoo aanlokkelijks, dat ik er mijn oog niet van kon aftrekken; het was mij, als keek ik op een bloembed vol rozenknoppen door de lieflijkste Meizon vervuld

»Gij zult mijne stoornis wel ten goede houden," stotterde ik, maakte eene buiging, en keek inmiddels al voort naar de kleine meisjes.

De patriarch lachte.

»Bedrieg ik mij niet," zeide hij, »zoo bevreemdt u de arbeid dezer kinderen, welks doel gij waarschijnlijk niet begrijpt. Treed vrij nader, Mijnheer, en bezie mijne fabrijk."

Zonder mij over de onderstelling van den ouden man verder uit te laten, schoot ik als een pijl uit een boog naar de tafel, keek hierheen, keek daarheen, en was even wijs als te voren.

Hier stonden een paar meisjes en knipten strooken papier van een paar duim lengte; een paar andere bestreken ze met lijm, en weder andere plakten ze op elkander; eene volgende groep streek ze glad, waarna ze, tot de verdere staande overgingen, waar het eene eind omgekruld en weder op nieuw met eene kleefstof overtogen werd —den verderen voortgang kon ik daar de tafels, waar zulks gebeurde te ver verwijderd stonden, niet meer nagaan.

»Gij bevindt u hier," nam de grijsaard weder het woord, als had hij mijn weinig begrip der zaak geraden; »gij bevindt u hier in eene fabrijk van lucifersdoosjes. Volg mij, bid ik u, een oogenblik door mijne nederige werkplaats, en gij zult u overtuigen, dat ook het beuzelachtigste bedrijf door orde en gepaste hantering de oplettendheid waardig kan worden."

Wij gingen nu de tafels langs, waarbij de oude heer moeite had om de kinderen in toom te houden, die door zijne tegenwoordigheid geheel en al uit het spoor geraakt schenen te zijn: hier greep er een naar zijne hand, om ze te kussen, of ten minste te drukken: daar trok er hem een aan zijn kleed en lachte hem; wanneer hij omkeek, vriendelijk toe, blijde van slechts een' blik van hem weggesnapt te hebben: hier hing zich een troep aan zijne armen en knie; daar bragt men hem eene voor hem bespaarde perzik, met vrolijk gejuich over voorgewende verassing; hier werden hem woorden van liefde toegeroepen; daar klouterde een klein, onbedeesd ding, met rasch besluit, op eene naburige tafel, pakte den grijsaard, in het voorbijgaan, om den hals, en drukte hem een' hartelijken zoen op de wangen: het was eene opschudding en een geweld, dat van de vorige orde geen spoor meer overgebleven was.

»Zie mij dat wilde tuig eens aan!" zei meesmuilend de fabrikant, en in zijne oogen was een vochtig glans te zien, terwijl hij vruchteloos poogde, vastheid aan zijne stem te geven; »de kleine nesten mogen mij zoo weinig lijden, dat ik vreezen moet, zoodra ik mij onder haar laat zien, bijna aan stukken gereten te worden! Maar komt, kinderen," ging hij voort, zijne stem tot eenen toon van strengheid verheffende, die elk der kleinen genoeg wist dat hem geen ernst was »schaam u voor dezen vreemden heer, en laat eens zien, of gij ook hups vlijtig werken kunt. Die mij lief heeft gaat ter stond aan den arbeid."

Pijlsnel vlogen de kinderen naar hunne plaatsen en thans kon ik mijnen Cicerone verstaan, die mij al de gedeelten van het bedrijf uitlegde.

»Ziehier," zeide hij, »op deze wijze worden de strooken gesneden en, van hand tot tot hand gaande, geglad, gelijmd, gevouwen, omgeslagen, aaneengevoegd en van onderen vastgeplakt; aan de achterste tafel worden de deksels gemaakt, en daarmede de laatste hand aan het werk gelegd. Alles gaat als van een leijen dakje; het werk van de volgende sluit op dat van de vorige de eene hand helpt de andere, gelijk bij alle menschelijke bedrijven het geval moet zijn, zal het goed gaan; stukje voegt zich aan stukje, en in een' oogwenk kunt gij zulk een beuzelachtig gewrocht der menschenhand van deszelfs eerste onstaan af tot op deszelfs voltooijing zien voortloopen. Van nijd, haat of wangunst, wegens beter aandeel aan het werk, zult gij geen' zweem ontdekken; geen der kleinen dingt naar voorrang; geen harer acht zich beter dan de overige, elk is te vreden wanneer slechts het werk goed van de hand gaat en zij haar kleine loon verdient. De meisjes kennen echter geene hebzucht, geld verdienen is voor haar geen doel, maar om zoo te spreken een punt van eer, waardoor zij in de burgerlijke maatschappij een voor hare leeftijd gepast gewigt erlangen. Hierbij streelt haar ook de gedachte, dat zij aan hare arme ouders eene kleine bijdrage tot de broodwinning verschaffen, zij zijn op eene gemakkelijke, winstgevende wijze bezig, en terwijl ik voor het niet opkomen van eenige kwade gewoonten of ondeugendheden zorg, bijver ik mij, haar liefde tot arbeid, verdraagzaamheid en blijmoedigheid in te boezemen, zoodat noch hare ligchamelijk noch hare zielsontwikkeling in het geringste komt te lijden."

»Maar hoe," vroeg ik bescheiden, want de man boezemde mij innige achting in, »hoe staat het met het onderwijs, met de godsdienstige opvoeding?"

Wanneer ik u zeg, dat ik de meisje alleen voor de uren buiten den schooltijd aanneem; dat ik mij van week tot week de getuigenissen van school en Godsdienstonderwijzers doe voorleggen; dat ik zelf met de kleinen over spraakkunst, Godsdienst, het leven van **Jezus** en bijbelsche geschiedenis repetitie houde; dat het haar grootste vermaak is, wanneer ik mij in haar midden nederzet, haar iets verhaal of vraag, zoo zult gij u gerust kunnen stellen en geene bedenking tegen mijne inrigting met u nemen. Mijn geweten is niet zoo inschikkelijk, dat het mij vergeven zou, indien ik laaghartig genoeg ware, mijnen eerbied voor de opvoeding aan een winstje op te offeren.

Met warmte drukte ik den man de hand; ik zou ze hem wel hebben willen kussen; de vrolijkheid der kinderen, de ordentelijkheid van geheel hun gedrag, en de blijkbare liefde, waarmede zij aan den grijsaard gehecht waren, lieten geenen twijfel aan de waarheid van al wat hij gezegd had.

Hij verklaarde mij vervolgens, hoeveel gros luciferskokertjes op eenen dag vervaardigd, hoe zij betaalden hoe den kleinen haare arbeidsloonen toegedeeld werden; vervolgens besloot hij met de woorden: »De kinderen zijn, eigenlijk gezegd, mijne weldoensters en kostwinsters; dit weet ik zeer goed," en behandel ze daarom ook als een

dankbaar vriend. Ik had in mijne jeugd, niet geheel zonder vrucht, een goed onderwijs genoten, en kwam naar Weenen, om er mij een middel van bestaan te verschaffen, doch alles mislukte mij, en met mijne thans overledene vrouw geraakte ik in de nijpendste behoefte. In dezen toestand kreeg ik eene aanbeveling aan eenen fabrikant van scheikundige bereidingen, die mij een klein inkomen verschafte, door mij de kokertjes te laten vervaardigen, welke hij voor chemische zwavelstokken noodig had. Gij weet, hoe snel deze nieuwe uitvinding de vroegere middelen van lichtontsteking verdrongen heeft; weldra kon ik niet meer voorzien in den overgrooten voorraad, welken de fabrikant behoefde, en nu viel ik op het denkbeeld, het welk gij hier, tot deszelfs volkomenheid gebragt, in werking ziet. Een tot zoo kleine handgrepen beperkt bedrijf past natuurlijk het best voor kindervingertjes, die dan ook, volgens mijn voorschrift en aanwijzing, het geheel volbrengen; inkoop en voorbereiding behooren daarbij tot mijne taak. Thans ben ik, God zij dank! tegen vijandige aanvallen des noodlots beveiligd, en geloof mijne welvaart met een gerust geweten, als de vrucht mijner vlijt, mijner nijverheid, te mogen beschouwen. Sluit ik eenmaal de oogen, zoo zijn mijne erven reeds benoemd."

Hier boog zich de man als afscheid nemende voor mij, ik drukte hem nogmaals de hand met dien druk, door welken de harten elkander begroeten, en ging heen met de borst vol aandoening en vreugde. Die met zulke gevoelens leeft en werkt, al beweegt hij zich slechts in een' kleinen kring, is een edel man.

Gij Heeren en Dames, die zoo menigmaal een luciferskokertje verachtelijk wegwerpt, wanneer deszelfs inhoud verbruikt is neemt voortaan deze dingskens met iets meer achting in handen: laten zij u, als voorbeeld van zinrijke en beloonde werkzaamheid in het klein, niet geheel onbelangrijk voorkomen.

Proclamatie van eenen Chineschen Gouverneur.

De volgende proclamatie, voor eenige jaren door den Gouverneur van Canton uitgevaardigd bij gelegenheid van een, door Amerikanen en andere in die stad gevestigde vreemdelingen ingeleverd, verzoekschrift, kan strekken om een denkbeeld te doen vormen van de meening, welke de Chinezen van andere volken hebben:

Herhaalde malen hebben de Barbaren ander verzoekschriften ingediend om dingen te verkrijgen strijdig met de wetten; hetgeen hunne domme onwetendheid verraadt. Uit mededoogen jegens die Barbaren van verre landen, heb ik hun geene straf opgelegd, maar den Chineschen kooplieden bevolen, zich voorzigtig te gedragen. Ik heb dezen laatsten almede gelast, mijne bevelen aan gezegd Barbaarschen kooplieden kennelijk te maken opdat zij de verordeningen betrekkelijk hunnen handel zoude naleven.

» In weerwil hiervan hebben zij nu voor de derde maal plotseling een verzoekschrift ingeleverd waarin zij onder anderen zeggen: 'Tot nog toe was ons de wet onbekend omtrent den inkoop der acht soorten," en verder: » Vergun ons het inkoopen van thee, suiker, porcelein enz. bij de klein-handelaars, aan deze de zorg overlatende, om daarvan aangifte te doen aan het tolkantoor. Dit is voorwaar eene moedwillige ongehoorzaamheid jegens de verordeningen, door de Hemelsche Dynastie ingesteld. De hardnekkige en domme onwetendheid dier vreemdelingen heeft den hoogsten top bereikt. Het zijn klaarblijkelijk de kooplieden winkeliers die, in de hoop van met deze barbaren handel te drijven, hen hebben aangezet tot het inleveren van lastige verzoekschriften. Dit doet van hunnen kant eene nog veel groote verachting der wetten zien.

» Men spore die lieden oogenblikkelijk op en make zich van hen meester, overigens maak ik deze bestraffing bekend, en verzoek dat die Barbaren zich het nakomen der oude verordeningen tot eenen pligt zullen maken. Alle grove koopwaren, zonder onderscheid kunnen niet dan door de Mandarijnsche handelaars gevoegelijk verkocht worden. Het is den vreemdelingen niet geoorloofd, regtstreeks naar de kleine handelaars te gaan, en daar heimelijk zaken te verrigten. Dit is een groot misdrijf tegen de wetten. Zoo dus gezegde kooplieden in het klein nogmaals de Barbaarsche handelaars durven aansporen tot het inleveren van verzoekschriften of handel met hen drijven, zal hunne misdaad, zoodra zij ontdekt en gearresteerd zijn, stellig strengelijk bestraft worden."

Langdurige onthouding van Spijze.

In het jaar 1786 leefde in Engeland een jongman van zwaarmoedige overspannene gemoedsstemming die de pijnen aan het onderlijf, waaraan hij zwaar leed, door onthouding van alle spijzen wilde trachten te genezen. Hij trok zich eensklaps van zijne bezigheden en van zijne vrienden terug, huurde eene woning in eene afgelegene straat van London, ontzeide zich alle vaste spijze en bevochtigde zich slechts van tijd tot tijd den mond met water, waarin hij een weinig citroensap perste. Na eene onthouding van drie dagen hield het gevoel van honger op, en konde zich zonder moeijelijkheid op zijne studiën toeleggen. Hij bewoog zich zeer weinig, sliep zoo min mogelijk en bragt den nacht grootendeels met lezen door. Dagelijks gebruikte hij ten hoogste eene halve kan water en het sap van twee citroenen was toereikende voor acht dagen. Zoo leefde hij zestig dagen. In de laatste tien dagen namen echter zijne krachten snel af; hij was niet meer in staat het bed te verlaten en werd bezorgd. Zijne onthouding was hem vroeger, bij zijne overdrevene denkwijze, als merkwaardig voorgekomen, en zijne verbeelding had hem met de hoop gevleid, dat deze ongewone onthouding door de eene of andere groote gebeurtenis gevolgd zou worden. Zijne begoocheling verdween en hij zag zich aan den rand des grafs. Omtrent dien tijd ontdekten zijne vrienden zijn verblijf. Zij bewogen hem er toe, het bezoek van eenen geestelijke te ontvangen, en deze toonde hem het dwaze zijner handelwijze, en haalde hem er toe over, zich te onderwerpen aan de tot zijne herstelling geneeskundige behandeling. De arts bezocht hem den 22 Maart, den een en zestigsten dag zijner onthouding. De zieke was een volkomen geraamte geworden, doch de oogen hadden niets van hunne klaarheid verloren, zijne stem was helder en gezond, doch er was eene groote zwakte van geest aan hem zigtbaar. Hij had gedurende zijn vasten begonnen, den bijbel in snelschrift af te schrijven en was daarmede tot aan het tweede boek der Koningen gevorderd. Van den 23 tot den 28 Maart was hij in zoo verre hersteld, dat hij in zijne kamer weder rondwandelen konde, doch den 29sten verloor hij het bewustzijn en stierf geheel uitgeput op den 9den April. De geneesheer Willan die dit verhaal medegedeeld, gelooft, dat hetzelve het langste voorbeeld van onthouding van spijze is, dat bekend is, en gelooft vermoedelijk te regt, dat de jongman, zonder zijne overspannen verbeelding dezelve niet zou hebben uitgehouden, daar het bekend is, dat zij, welker geestvermogens gekrenkt zijn, zeer lang soortgelijke ontberingen uithouden kunnen.

Te Paramaribo, ter Boekdrukkerij van BOON & C°.